

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

วิสัยทัศน์อุตสาหกรรมยานยนต์ไทย 2554 (VISION 2011)

“ประเทศไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ในเอเชีย

สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มในประเทศ

โดยมีอุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ที่แข็งแกร่ง”

จากแผนแม่บทอุตสาหกรรมยานยนต์ ซึ่งมีวิสัยทัศน์ดังกล่าวข้างต้น การที่จะดำเนินการให้ประสบความสำเร็จมิใช่เรื่องง่าย แต่ก็ไม่ใช่เรื่องยากจนเกินความเป็นจริงที่ประเทศไทยจะดำเนินการได้ จึงจำเป็นที่จะมีการวางกลยุทธ์หลัก ๆ 2 ประการ คือ สร้างสภาวะแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจให้กับอุตสาหกรรมยานยนต์ไทย (Competitive Environment Build Up for Thai Automotive Industry) และการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ไทย (Competitive Build Up for Thai Automotive Parts Manufacturer) ปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้กลยุทธ์ประสบความสำเร็จได้ก็คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สำหรับอุตสาหกรรมยานยนต์ (Human Resource Development for Automotive Industry) โดยดำเนินการศึกษาระบบการวัดกำหนดหลักเกณฑ์ความสามารถของบุคลากร สัดส่วนการแลกเปลี่ยนพนักงานต่างชาติกับคนไทย เป็นต้น

กระทรวงแรงงาน ได้ทำแผนปฏิบัติการราชการของสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงานประจำปี 2548 เพื่อใช้เป็นกรอบในการปฏิบัติงาน กำกับ ติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน โดยได้กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ จำนวน 7 ตัวชี้วัด ซึ่งการจัดทำฐานข้อมูลฝีมือแรงงานในอุตสาหกรรมยานยนต์ ได้ถูกกำหนดให้เป็นตัวชี้วัดที่ 5 (ระดับความสำเร็จของการจัดทำฐานข้อมูลฝีมือแรงงานในอุตสาหกรรมยานยนต์) โดยมีแนวทางในการดำเนินการตามตัวชี้วัด โดยสรุปคือ การรวบรวมข้อมูลจากภาคเอกชนและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ รายชื่อ ที่ตั้ง และข้อมูลอื่น ๆ ของสถานประกอบกิจการในอุตสาหกรรมยานยนต์ ทั้งในด้านอุปสงค์และอุปทาน และวิเคราะห์ พัฒนาเป็นฐานข้อมูลเพื่อเชื่อมต่อกับเครือข่าย PMOC ของกระทรวงแรงงานต่อไป

สถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยรังสิต และกลุ่มวิจัย กระทรวงแรงงาน ได้ดำเนินการสำรวจข้อมูลความต้องการแรงงานในอุตสาหกรรมยานยนต์ เพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับการปฏิบัติงานในด้านอื่น ๆ ของกระทรวงแรงงานต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อสำรวจข้อมูลความต้องการฝีมือแรงงานในอุตสาหกรรมยานยนต์
- 2.2 เพื่อรวบรวม วิเคราะห์และประมวลผลความต้องการ (อุปสงค์) ฝีมือแรงงานของสถานประกอบกิจการในอุตสาหกรรมยานยนต์
- 2.3 เพื่อวิเคราะห์อุปสงค์และอุปทานแรงงานในอุตสาหกรรมยานยนต์

3. ขอบเขตการวิจัย

ทำการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งกลุ่มวิจัยกระทรวงแรงงาน และสถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยรังสิต ได้พัฒนาขึ้นโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ประกอบการผลิตประกอบ ซ่อมรถพ่วง/ รถยนต์/ รถจักรยานยนต์/ รถใช้งานเกษตร และผู้ผลิตชิ้นส่วนอุปกรณ์ของยานพาหนะ จำนวนทั้งสิ้นประมาณ 2,500 ตัวอย่าง ในเขตพื้นที่ 10 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ ชลบุรี นครปฐม ปทุมธานี นนทบุรี ราชบุรี สุพรรณบุรี สมุทรสาคร และฉะเชิงเทรา ในช่วงระหว่างเดือนสิงหาคม และกันยายน 2548 และการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) กับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมยานยนต์ 5 จังหวัด ได้แก่ สมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี สุพรรณบุรี และราชบุรี

4. นิยามศัพท์

อุตสาหกรรมยานยนต์ หมายถึง การผลิตยานยนต์และเครื่องยนต์ การผลิตตัวถังยานยนต์ การผลิตรถพ่วงและรถกึ่งพ่วง การผลิตชิ้นส่วนและอุปกรณ์ประกอบสำหรับยานยนต์และเครื่องยนต์

แรงงานฝีมือ (Skilled Labour) หมายถึง ผู้มีความรู้ความชำนาญในงานอาชีพ ทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติ สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงานด้วยตนเองได้ ได้แก่ ผู้บริหารผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ผู้ชำนาญงานเฉพาะด้าน นักวิชาชีพ พนักงานเทคนิค/หัวหน้างาน และพนักงานฝีมือ เป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาดั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือเทียบเท่าขึ้นไป

แรงงานกึ่งฝีมือ (Semi-skilled Labour) หมายถึง ผู้ที่อยู่ระดับกลางระหว่างแรงงานฝีมือและแรงงานไร้ฝีมือ ซึ่งได้รับการเรียนรู้หรือฝึกอบรมเฉพาะส่วนใดส่วนหนึ่งของงานอาชีพ สามารถตัดสินใจและแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการทำงานในอำนาจหน้าที่ของตนเองได้ ได้แก่ พนักงานกึ่งฝีมือเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และผู้ผ่านการฝึกอบรมจากกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ในปี 2547 ในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมยานยนต์

แรงงานไร้ฝีมือ (Unskilled Labour) หมายถึง ผู้ที่ทำงานซึ่งลักษณะงานที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความสามารถมาก เพียงได้รับคำแนะนำเล็กน้อยก็สามารถปฏิบัติงานนั้นได้ ได้แก่ พนักงานปฏิบัติการ และพนักงานทั่วไป เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือต่ำกว่า

อุปสงค์ (Demand) หมายถึง แนวโน้มความต้องการแรงงานที่สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยานยนต์ต้องการเพิ่มขึ้นในปี 2549 โดยศึกษาความต้องการแรงงานจากฐานข้อมูลรายชื่อสถานประกอบการในระบบประกันสังคม ณ วันที่ 1 มกราคม 2548

อุปทาน (Supply) หมายถึง ข้อมูลผู้สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2546 ของกระทรวงศึกษาธิการ และผู้ผ่านการฝึกอบรมจากกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ปี 2547 ในสาขา/สาย ที่สามารถรองรับความต้องการแรงงานของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมยานยนต์

การวิเคราะห์อุปสงค์อุปทาน หมายถึง การวิเคราะห์ความต้องการ (อุปสงค์) ฝีมือแรงงานของอุตสาหกรรมยานยนต์ในปี 2549 กับผู้สำเร็จการศึกษา (อุปทาน) ของกระทรวงศึกษาธิการ ในปีการศึกษา 2546 และผ่านการฝึกอบรมของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ปี 2547